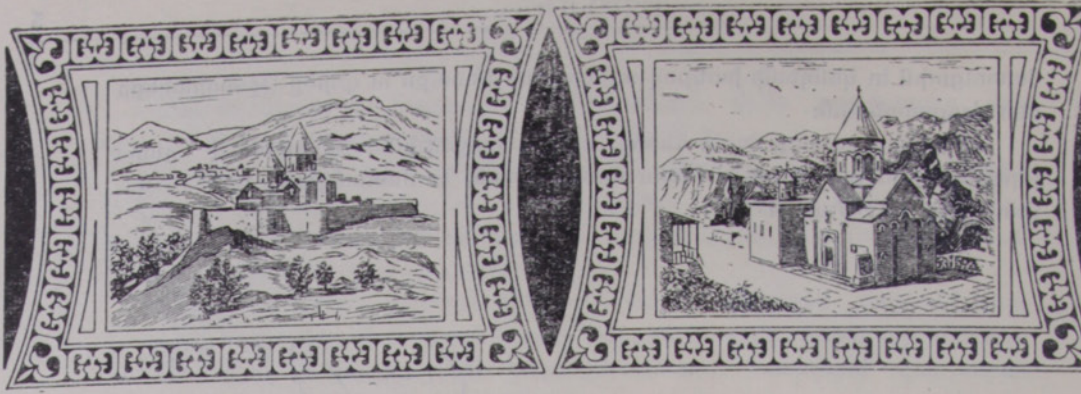




Խ Մ Բ Ա Գ Ր Ա Կ Ա Ն

ՀԱՎԱՏԻ ԵՎ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹՅԱՆ ՎԿԱՆԵՐԸ

Հայ եկեղեցին, ամեն տարի Մեծ պահքը նախորդող շաբաթվա ընթացքում, անմոռաց և երախտագետ զգացումներով նշում է խնկելի հիշատակը Սրբոց Ղևոնդյանց քահանաների, որոնք իրենց կյանքով, քարոզությամբ և նահատակությամբ հանդիսացան «Ախոյեանք եկեղեցույ», հավատավոր և անձնուրաց զինվորները արդարության և ճշմարտության, և համարձակ արիությամբ հայրենիքի և ժողովուրդի համար «հեղին գարինս իրեանց ի նորոգումն եկեղեցույ»:

Ղևոնդյանց տոհմից մեկ օր հետո եկեղեցին նույնպիսի հանդիսությամբ ու ազգային հրապարտության քաղցր զգացումներով նշում է հիշատակը հայրենիքի զինվորների՝ Ավարայրի քաջերի, որոնք ընկան 451 թվականին «վասն Յիսուսի և վասն հայրենեաց» մղված հերոսամարտում:

Ս. Ղևոնդյանց քահանաներ անվան տակ մեծարվում են այն վկաները և անձնուրաց հոգևորականները, որոնք 454 թվականին, Ապար աշխարհում, Նյուշապուրն քերդի մոտ, Ռևան գյուղում, Հազկերտ Բ-ի հրամանով և Ատորոմիստ մարզպանի դրդումով, Ավարայրի ճակատամարտից հետո, նահատակվեցին, Հայաստանում նոր ապստամբական շարժման կազմակերպիչներ լինելու մեղադրանքով:

Նահատակ հոգևորականների մեջ էին. Հովսեփ կաթողիկոս Հողոցմեցին, Սահակ եպ. Ռշտունյաց, Ղևոնդ երեց Վանանդեցին, Մուշե քհ. Աղբակեցին, Արշեն երեց Բագրեանդացին, Քաջաջ սարկավագ Ռըշտունյաց:

Ղևոնդյանց քահանաների նահատակության ստույգ պատմությունը մեզ ավանդել խմբի կենդանի նահատակ Աբրահամ եպ. Բզնունյացը, որը ծանր տառապանքների և չարչարանքներից հետո, հակառակ ի ցանկության, չի արժանացել նահատակության փառապատկին:

Հայ եկեղեցու քահանայությունը իր ետի ունի փառավոր և հիշատակության արժան հոգևոր, մշակութային և հայրենասիրական գործունեության պատմություն:

Հավատավոր ու անձնուրաց հայ քահանա Ավետարանի կենդանի ոգով ներշնչված, իր ժողովրդի և հայրենիքի սիրով տոգորված, եղել է և հանդիսացել՝ հայ հավատի և հայրենասիրության բյուրեղացած արտահայտությունը, մեր ողջ պատմության ընթացքում, և որի պայծառ գործունեությամբ և հաճախ անձնուրաց նահատակությամբ «եկեղեցիք Հայաստանեայց պայծառապէս զարդարեցան»:

Անձնուրաց, բարի և քաջ հովիվը օրհնություն և մխիթարություն է ժողովրդին և եկեղեցուն. «Հովի քաջ զանձն իւր դնէ ի վերայ ոչխարաց... իսկ վարձկանն որ ոչ է հովի, թողու զոչխարսն և փախչի» (Հովհ. Ժ 12—13):

Ղևոնդյանք և նման քահանաներ դարերի ընթացքում կոեցին-կոփեցին մեր եկեղեցական ուխտապահության և հայրենասիրության սրբազան ուխտը, և ցանկացան Ավետարանի լույսով ու ոգով, հայրենիքի սիրով ու շնչով ապրեցնել հայությունը, որպես ոգեկան հավաքականություն, որպես եկեղեցի և ժողովուրդ:

Ահա այսօր ևս դարերի խորքից, անցյալի մշտից, մեր դիմաց հառնում են պայծառ և սրտատուշ կերպարները Ղևոնդյանց քահանաների, որոնք սիրահոծար կերպով, հանուն նվիրական երկու սկզբունքների՝ **հավատք** և **հայրենասիրություն**, հանձն առին նահատակությունը և այսօր էլ հնչում է նրանց կրակե պատգամը՝ ուղղված դասալիքների, ճղճիմ ու փոքրոգի անձնավորությանց հասցեին, որոնք բռնել են հայրենալքումի անարի ճանապարհը. «**Ի բաց թողցուք զխառարային խորհուրդս մոլորելոցն, եղկելիս և ողորմելիս քան զամենայն մարդիկս զնոսա համարեցուք**»:

Ղևոնդյանք եղան մարտակիցներն ու ոգեշնչողները Վարդանանց հերոսամարտի:

451 թվականի մայիսի 26-ին Ղևոնդյանք և Վարդանանք Ավարայրում ղեկավարեցին մեր ժողովրդի հավատի և հայրենասիրության դյուցազնամարտը բռնության և խավարի ուժերի դեմ:

Ղևոնդյանց նահատակությունը հայ եկեղեցու հերոսացումն էր. Ավարայրը՝ հայ ժողովրդի հավաքական սրբացումը:

Ղևոնդյանք և Վարդանանք զոհաբերեցին ամեն ինչ եկեղեցական ուխտապահության և հայրենասիրության նվիրական գործի համար, մահվան դեմ խիզախումով ալնայիսի մի գործ կատարեցին, որի «**համբաւն պատմեացի յաիտեան**», որպէսզի, «**քարձրացի կողմն ճշմարտութեան և մի քակտեացի ուխտն հաւատոցն մերոց**»:

Այսօր, երբ մի անգամ ևս ոգեկոչում ենք համբուրելի ու նվիրական հիշատակը Ղևոնդյանց և Վարդանանց վկաների, ապրում

ենք միաժամանակ դառնությունն ու վիշտը սփյուռքի մեր ազգային-եկեղեցական կյանքի այն տխուր և խորթ երևույթների, որոնք ընդհանուր ոչինչ չունեն Ղևոնդյանց եկեղեցական ուխտապահության և Վարդանանց ճշմարիտ հայրենասիրության հետ:

Բավական չէ ամեն տարի ս. պատարագով, խնկով ու աղոթքով և ազգային քեմերի վրա հանդիսությունների կատարումով, ոգեկոչել հիշատակը Ղևոնդ Երեցի և քաջն Վարդանի:

Էականն այն է, որ հավատարիմ մնանք նրանց եկեղեցական ուխտապահության և ճշմարիտ, անսակարկ հայրենասիրության ուխտին, ու ապրենք ու գործենք մանավանդ նրանց ոգով ու ընթանանք նրանց ճանապարհով:

Զգացական արտահայտությունները, սնամեջ հայրենասիրական ճառերը ոչ մեկ արժեք չեն ներկայացնում, երբ ամեն օր ոմանք փորձում են քակտել մեր հավատքի միասնությունը, պատակտել նրանց արյունով պայծառացած հայոց եկեղեցին ու ստոնություն քարոզել նրանց կյանքով և հրաշալիորեն վերածնված մեր հայրենիքի ու մեր հայրենասիրական իդեալների դեմ:

Այսօր, որպէս եկեղեցի և ժողովուրդ, պետք է հիշենք ամեն օր ու ամեն առթիվ Մամիկոնյանց մեծ տոհմի հայրենասիրական ուխտն ու երդումը. «**Քաջութեամբ միայն մեռցուք ի վերայ աշխարհիս մեր և ի վերայ ազգիս մեր և մի տեսցեն աչք մեր կոխան ոտից պղծալից լեալ զսրբարանս մեր... և չարութիւնս քաջութեան վատութիւն մի խառնեցուք**»:

